Mezinárodní sjezd sociální politiky.

V Praze konal se ve dnech 2.—4. října 1924 mezinárodní sjezd sociální politiky, jejž svolaly Mezinárodní asociace pro zákonnou ochranu zaměstnanců a Mezinárodní asociace pro boj s nezaměstnaností. Přípravné práce sjezdové prováděl mezinárodní výbor, jehož sekretariát sídlil v Basileji. Jemu zejména příslušela péče o věcný ráz sjezdu, stanovení programu sjezdových jednání, výběr a příprava referátů a pod. V něm zastupoval Československou republiku odb. r. dr. E. Štern, prvý jednatel Sociálního ústavu. Místním sjezdovým pořadatelem v Praze byl jakožto národní organisace obou uvedených asociací, svolávajících sjezd, Sociální ústav Čs. republiky, který měl na péči zevní podmínky a průběh sjezdu.

Sjezd sám byl jedním z největších kongresů poslední doby. Měl nad 1100 účastníků z 28 států. Z nich bylo 523 ze zahraničí, ostatní z Československé republiky. Vydaná listina přihlášených účastníků ovšem vykazuje jenom 904 přihlášené (433 z Československa a 471 ze zahraničí). Ale listina přihlášených byla uzavírána 15. září, po kterémž dni ještě došla řada přihlášek, ba ještě při samém zahájení kongresu přijížděli z ciziny zástupci korporací a úřadů, jež bylo nezbytno připustiti. Podle doplněného seznamu přihlášených byly na sjezdu zastoupeny Argentina, Belgie (68 účastníků), Brazilie, Velká Britanie (29), Československo (593), Dánsko (12), Finsko (5), Francie (53), Italie (21), Japonsko (3), Jugoslavie (7), Kanada (1), Maďarsko (12), Mexiko (1), Německo (94), Nizozemí (39), Norsko (3), Polsko (14), Rakousko (71), Rumunsko (1), Rusko (7), Řecko (3), Spojené státy severoamerické (5), Španělsko (23), Švédsko (9), Švýcary (32), Ukrajina (9) a Uruguay (1). Oficiálně (t. j. vládou nebo příslušnými úřady byly zastoupeny Anglie (ministerstvo práce), Belgie (ministerstvo práce a průmyslu), Dánsko (ministerstvo soc. péče), Francie (ministerstvo práce, zdravotnictví a soc. pomoci), Italie (ministerstvo práce a ministerstvo národního hospodářství), Německo (říšské ministerstvo práce), Nizozemsko (říšský úřad práce), Rakousko (spolkové ministerstvo soc. správy) a Španělsko (ministerstvo práce, obchodu a průmyslu). Mimo to byla na sjezdu zastoupena řada úřadů nebo korporací místní a odborové samosprávy (municipalit — na př. města Paříž, Lyon, Amsterodam — krajů, veř. organisací soc. pojišťovacích a pod.), vědeckých ústavů a společností pro sociální studium a odborových organisací zaměstnaneckých i zaměstnavatelských.

Z vlády republiky Československé, jménem jejíž Sociální ústav sjezd pozval do Prahy, účastnili se osobně jednání ministr soc. péče G. Habrman, jehož uvítacím proslovem byl kongres zahájen, ministr veř. prací A. Srba a ministr pro sjednocení zákonodárství dr. Markovič. Projev ke sjezdu poslal pan president republiky, který byl protektorem kongresu, v odpověď na pozdrav a projev úcty, který mu vyslovila zahajovací schůze. Telegram jeho praví: »Děkuji domácím i zahraničním účastníkům za pozdrav a navzájem všechny pozdravuji. Vítám naše hosty a děkuji jim za návštěvu naší republiky. Znám mnohé osobně nebo z jejich spisů a práce, jmenuji alespoň tři: rada Greulich, prof. Brentano, ředitel Thomas. Přeji hodně úspěchů výměně názorů mezi delegáty ku posilnění sociální politiky. Dnes politika nesociální ani být nemůže. Naše republika je si svého

sociálního úkolu vědoma, sám nezapomínám ani na okamžik, že pravá demokracie musí být svobodou a rovností kulturní, politickou, hospodářskou a sociální.« Rovněž poslali pozdravný projev ministerský předseda Ant. Švehla, který právě ve dny sjezdové byl u pana presidenta republiky v Topolčiankách, ministr věcí zahraničních dr. E. Beneš, který byl na konferenci Svazu národů v Ženevě, ministr veř. zdravotnictví Msgr. Šrámek a soc. politický výbor senátu Národního shromáždění, jenž zasedal ve dnech sjezdových.

Sjezdová jednání sledovalo na sto časopiseckých zpravodajů, mezi nimiž byli zástupci všech hlavních žurnálů světových.

Do čestného předsednictva byli zvoleni: H. Greulich, nár. rada a místopředseda Mezinár. asociace pro zákonnou ochranu zaměstnanců (Švýcary), dr. Lujo Brentano, univ. prof. (Německo), A. Fontaine, gen. inspektor dolů a předseda správní rady Mezinár. úřadu práce (Francie), Justin Godart, ministr práce a veřej. zdravotnictví (Francie), dr. W. H. Nolens, prof. a předseda Nizozemské asociace pro zákonnou ochranu zaměstnanců (Nizozemí), H. Hirtsiefer, ministr práce v Prusku (Německo), Viconde de Eza, býv. ministr a předseda španělské asociace pro zákonnou ochranu zaměstnanců (Španělsko), R. Schmitz, spolkový ministr pro soc. správu (republika Rakouská), Fr. Sokal, zástupce polské vlády ve správní radě Mezinárodního úřadu práce (Polsko), Woolfe, zástupce anglické vlády na kongresu a z republiky Československé předseda ministerské rady A. Švehla, ministr sociální péče G. Habrman a ministr věcí zahraničních dr. E. Beneš. Výkonným předsedou sjezdu byl zvolen ředitel Mezinár. úřadu práce Albert Thomas (Francie) a jeho náměstky dr. Jos. Gruber, univ. prof. a předseda Sociálního ústavu (Československo), A. Lachenal, nár. rada a předseda Mezinárodní asociace pro zákonnou ochranu zaměstnanců (Švýcary), L. Varlez, univ. prof. a předseda Mezinár. asociace pro boj s nezaměstnaností (Belgie), lady Ida Hall (Anglie), E. Fuster, prof. na Collège de France (Francie), senátor A. Loria (Italie), a dr. Syrup, předseda říšské správy práce (Německo). Tajemníky sjezdovými byli A. Boissard, univ. prof. (Francie), dr. Št. Bauer, univ. prof. (Švýcary), H. Fuss, ústřed. tajemník Mezinár. asociace pro boj s nezaměstnaností (Belgie) a dr. E. Štern, odbor rada (Československo), jimž přiděleni jako druzí tajemníci J. L. Cohen, univ. prof. (Anglie), L. Heyde, univ. prof. (Německo) a P. Devinat, redaktor (Francie).

Jak patrno, již sám zevní ráz sjezdu, jeho rozsah i účast úřadů, korporací a osob na něm zastoupených zabezpečovaly jeho jednání a usnesením značný význam a vliv na další rozvoj a uplatňování snah sociálně politických. Na kongresu se shromáždila, jak právem uvedl ministr G. Habrman, všechna pokroková Evropa. Není prostě možno, aby její hlas byl hlasem volajícího na poušti. Jaký vliv má obecné mravní mínění i tam, kde stojí proti hrubé přemoci, ukázala velmi názorně světová válka. A není pochyby, že i na poli sociálním obecné mravní přesvědčení, jehož přímo manifestačním projevem byl pražský Mezinárodní sjezd sociální politiky, nezůstane a nemůže zůstati bez účinku. To tím více, když směrnice pro příští sociální politiku, které sjezd přímo jednomyslně (mimo druhou resoluci o závodních výborech) přijal, ukázaly se nejen postuláty mravními, nýbrž i vědecky zdůvodněnými poža-

davky, zabezpečujícími zdárný rozvoj hospodářský. Doložily to velmi podrobně jednotlivé referáty (jež vyšly v Publikacích Soc. ústavu, č. 12 pod titulem »Mezinárodní sjezd sociální politiky«), i projevy v běhu rozpravy, které budou vydány ve sjezdovém protokole. Zde nelze ovšem bohatý věcný obsah kongresového jednání reprodukovati ani v stručném excerptu a nezbývá, než odkázati na vzpomenuté publikace. Není však pochyby, že sjezd dobře splnil svoje poslání, aby podepřel snahy a práci Mezinárodního úřadu práce, aby k oficiálné sociální politice, jejíž mezinárodní organisaci vytvořil Svaz národů, připojil po létech zase prvý projev neodvislého orgánu, jenž může působiti iniciativně a kriticky. Sjezd položil svůj hlas na váhu pro ratifikaci washingtonské konvence a její bezpodmínečné zachovávání (8hodinné denní doby pracovní) a pro další demokratisaci průmyslu a ochranu zaměstnanců v nezaměstnanosti.

Ve směrech těch vytýkají sjezdové resoluce: »Mezinárodní sjezd pro sociální politiku konstatoval s uspokojením, že ve všech zemích hnutí pro ochranu dělnictva a mezinárodní zákonodárství dělnické opět se čile hlásí k životu.

Skutečnost, že na kongresu v Praze je přítomno 1100 delegátů, zastupujících 28 národů, ukazuje, jak vydatný vliv může se již nyní vykonávati na veřejné mínění.

Sjezd dává výraz přání, aby tyto síly, stále lépe seskupované a organisované, pomohly uskutečniti v celém jeho rozsahu program, naznačený na sjezdu v Curychu v r. 1897 a potvrzený podpisy vlád v mírových smlouvách.

Energická a vytrvalá snaha v tomto směru způsobí, že usnesení mezinárodních konferencí práce budou míti největší naději, aby byly napříště ratifikovány vládami a uvedeny ve skutek.

Avšak sjezd pokládá za svou povinnost upozorniti veřejné mínění všech zemí na nové problémy budoucnosti, před které je staví současně i organisace výroby, i vývoj dělnického vědomí.

Rodí se nová sociální politika.

Od nutné a základní ochrany žen a dětí i nešťastných tříd námezdných v zaostalých zemích rozšiřuje se až k uplatňování práv výrobce, pracujícího rukou, i toho, jenž pracuje hlavou, v systému výroby i v hospodářství všeobecném.

Snaží se přesně stanoviti i uskutečňovati tato práva ve všech oborech: v zákonné úpravě práce, sociálním pojištění, vystěhovalectví atd.

Ukázalo se však, že co se týče osmihodinové doby pracovní, účasti dělníků na vedení a správě závodů a boji proti nezaměstnanosti, určitá přesná opatření mohou býti ihned zkoumána a přijata. Sjezd proto přijal tyto resoluce:

Osmihodinová doba pracovní.

Vzhledem k výsledkům osmihodinové doby pracovní, za které uznáváme povznesení zdraví zaměstnanců, podporu jejich rodinného života a vzdělání obecného i odborného, zvýšení jejich sebevědomí a tím i jejich ceny, jakožto státních občanů a výrobců,

vzhledem k tomu, že osmihodinová doba pracovní nikterak nepůsobí automatického poklesu výroby, naopak tuto podněcuje zvlá-

ště tam, kde byla provázena methodickou organisací práce a zdokonalením pracovních prostředků,

vzhledem posléze k tomu, že sociální cena osmihodinové doby pracovní jest tak závažná, že za žádných předpokladů nemohly by politické, hospodářské nebo fiskální obtíže v jednotlivých státech ospravedlniti místních omezení, jejichž následek snad by mohl ohroziti všeobecnou platnost osmihodinového dne pracovního a způsobiti tím těžké boje sociální,

požaduje sjezd jakožto nejjistější prostředek pro zachování osmihodinové doby pracovní ve všech zemích okamžitou a bezvýhradnou ratifikaci washingtonské úmluvy všemi státy, které jsou členy Mezinárodní organisace práce, a přijetí obdobného zákonodárství ve státech ostatních.

Sjezd doporučuje dále, aby všem zaměstnancům dostalo se výhody osmihodinové doby pracovní na základě mezinárodní úmluvy a po nutných úpravách podle výsledků šetření o nejlepších způsobech, kterak tento požadavek provésti.

Sjezd rovněž požaduje, aby mezinárodní konvencí bylo upraveno maximum přípustných hodin práce přes čas, týdenní den odpočinkový a doba dovolené dělnictva.

Závodní výbory.

Důležitá skutečnost ovládá moderní sociální život: zaměstnanci uvědomují si vždy jasněji hodnotu ruční a intelektuelní práce ve výrobě. Proto je také třeba, aby jako oprávněné bylo uznáno a při organisování míru zabezpečeno právo všech zájmů na zastoupení, jehož se jednotlivá odborová sdružení s úspěchem domáhala již po dlouhou dobu. Všem zaměstnancům ve všech odvětvích hospodářského života musí býti poskytnut ve výrobě, v obchodě, v dopravě, v zemědělství vliv na organisaci a řízení hospodářského života. Právě tak jako hospodářský život může býti zachován jen prací, tak potřebuje i pracovníků, milujících svůj úkol a plně zaujatých svou výrobní činností, svým povoláním.

Proto také sjezd radostně vítá ustavení závodních výborů v několika evropských státech, kde úspěch této instituce jest již zabezpečen. Zařízení toto, vybudované v souhlase s odborovým hnutím, je s to zabezpečiti zaměstnancům výkon jejich sociálních práv a poskytnouti hospodářskému životu nové tvůrčí síly.

S všeobecného hlediska pokládá Mezinárodní sjezd sociální politiky za užitečné povolati zaměstnance jak v rámci jejich povolání, tak v rámci jejich zemí k spolupráci při methodické organisaci, jíž vyžaduje zlepšená a zvýšená výroba. Žádá z toho důvodu, aby v závodech zavedeny byly cestou zákonnou, odpovídajíce poměrům toho kterého státu, útvary, zastupující dělníky a úředníky, jejichž úkolem bude, v souhlase s odborovými organisacemi bdíti nad prováděním ustanovení mírových smluv, spolupracovati při stanovení a dodržování dílenských řádů, pokud jde zejména o určení přestávek v práci, prázdnin a dovolených, šetření mzdového minima, stanoveného mzdovými smlouvami, pokud jde dále o způsob a dobu vyplácení mzdy a služného, o opatření zdravotní, o prevenci úrazů a chorob z povolání, o udržování a opravu pracovního nářadí a o průmyslovou a odbornou výchovu.

Sjezd také soudí, že vedle vybudování těchto útvarů měla by býti podporována též spolupráce odborových sdružení dělnických a zaměstnavatelských v důležitých otázkách sociálně politických. K tomu cíli mělo by se přistoupiti k vytvoření zvláštních útvarů při stálém zření k závodním výborům, jejichž podstata, složení a příslušnost by byla upravena podle zvláštních poměrů té které země.

Boj proti nezaměstnanosti.

Mezinárodní sjezd sociální politiky trvá na nutnosti, prováděti ve smyslu konvencí a doporučení Mezinárodních konferencí práce pomocí státu dále nutná opatření, která byla obecně již podniknuta pro boj s nezaměstnaností zařizováním veřejných zprostředkovatelen práce a poraden pro volbu povolání a pojišťování proti nezaměstnanosti, nebo vhodnějším rozdělováním veřejných prací podle změn hospodářské konjunktury, ale žádá spolu přátele sociálního pokroku ve všech zemích, aby vynaložili veškeré úsilí na zabránění nezaměstnanosti tím, že budou působiti na své vlády a centrální banky, aby sledovaly politiku, směřující k všeobecné stabilisaci cen podle usnesení konference janovské, zabývající se hospodářskou obnovou Evropy.

Sjezd žádá vlády, aby zavedly ve svém území taková zařízení a uzavřely takové mezinárodní smlouvy, které by usnadnily stěhování se dělnictva podle potřeb trhu práce.

*

Před zasedáním sjezdového plena konaly v Praze své porady i Mezinárodní asociace pro boj s nezaměstnaností, jejímuž jednání předsedal univ. prof. dr. J. Gruber, a Mezinárodní asociace pro zákonnou ochranu zaměstnanců. Schůze prvé z uvedených asociací projednávala ve dvou sekcích jednak generální program boje s nezaměstnaností, jednak otázku vystěhovaleckou a otázku nezaměstnanosti duševních pracovníků. Mimo to jednaly obě asociace o splynutí v jedinou mezinárodní organisaci pro sociální politiku. V Praze nedošlo sice ještě k samému spojení společností, ale potřeba a vhodnost splynutí byla zásadně uznána a stanoveny i hlavní jeho podmínky a zvolena dvanáctičlenná společná komise, která má do roka prostudovati otázku sloučení a předložiti příštímu shromáždění, jež se bude konati v Bernu, své návrhy. Proposice ev. splynutí byly formulovány zvláštní resolucí takto: »1. Úkol, daný komisi, pověřené přípravou Mezinárodního sjezdu pro sociální politiku v Praze, pozměňuje se v dohodě s ostatními mezinárodními sdruženími v úkol, připraviti Sdružení pro sociální politiku. 2. Sídlem Sdružení bude Švýcarsko. 3. Sdružení bude míti za úkol v duchu naprosté nezávislosti a) vykonávati vědecká bádání, b) podporovati výchovu veřejného mínění v sociálních reformách a v mezinárodních smlouvách na ochranu dělnictva, c) vyvíjeti agitaci pro sociální reformy. 4. Vedeno přáním, aby se sjednocení vztahovalo také na zemské odbory, nebude se dotýkati práva zemských odborů dosavadních mezinárodních sdružení, tvořiti v každé zemi zvláštní nezávislé odbory, ponechávati je v platnosti nebo je sjednocovati.«